

10/5

Norskt inslag i svensk utrikesdebatt

Stockholms studentkår tog ett lyckligt initiativ då den inbjöd de norska professorerna Keilhau och Worm-Müller — utrikespolitiska experter och vältalare — att inleda en debatt om skandinavisk utrikespolitik. Att Högskolans största sal var överfull en vacker vårkväll är ett av många bevis för att intresset är brinnande för dessa frågor. Detta trots den officiella politiken, som går ut på tystnad och största möjliga mörkläggning. Erfarenheten från de senaste åren visar att regeringens medlemmar likaväl som de ledande partimännen är ovilliga att inlåta sig i diskussion — de föredrar plattthetsleken i riksdagen en gång om året, då varje oroande närgångenhet undviks genom ett slags tyst sammansvärjning. Utrikespolitiken är bannlyst från radion och de i partiernas regi anordnade mötena. Om man talar för mycket om saken kan svenska folket börja "undra", för att begagna hr Vougt's klassiska uttryck. Man får hoppas att andra opolitiska organisationer, likaväl som Stockholms studenter, drar konsekvensen av insikten att ett öppet meningsutbyte är demokratins livsluft.

Professor Worm-Müller underströk särskilt kontinuiteten i norsk utrikespolitik. Under kriget blev man klar över att en isoleringspolitik var omöjlig. Man resonerade då på samma sätt som hr Undén i ett tal i december 1943: "Förtröstan till en isolerad svensk eller nordisk försvarspolitik som garanti för vår framtid bottnar i önsketänkande. Erfarenheterna från detta krig har lärt oss att neutralitetspolitiken är ett bräckligt skydd när hela världen står i brand." Efter kriget räknade man till en början med att Förenta nationerna skulle bli en effektiv fredsorganisation. Då den ryska aggressiviteten i praktiken satte FN ur spelet drog man — i motsats till hr Undén — slutsatsen av de vunnna erfarenheterna genom en demokratisk samverkan till fredens skydd. Det är Atlant-

pakten, inte Förenta nationerna, som i dagens läge är fredens och frihetens värn. Hr Trygve Lie, som för ett år sedan ordade om FN:s framgångar och det ljusa läget, framhåller i dessa dagar att situationen är mera kritisk än någon gång efter krigets slut; då sådana sanningar uttalas även av den systematiska optimismens skrodörer betyder det att de inte längre kan döljas.

Professor Keilhau framförde en annan tankegång av utomordentlig betydelse. Sedan ett århundrade har gång efter annan fastslagits att "krig mellan skandinaviska bröder är omöjligt". För några månader sedan deklarerade hr Undén detta i den svenska riksdagen. Därmed är klart att Sverige, om det måste ta ställning, inte kan sluta upp på den sida som angriper de skandinaviska grannarna. Och detta är, oberoende av alla deklamationer, självfallet — Sverige kan aldrig engagera sig på rysk sida, eftersom under alla förhållanden en rysk seger betyder den svenska frihetens undergång. Då utsik-

ten att Sverige skulle kunna stå neutralt i ett allmänt krig är lika med noll, har vi att välja blott mellan en organiserad, förberedd och utlovad hjälp och en icke säkrad, improviserad hjälp.

Isoleringspolitikens anhängare rör sig i riksdagsdebatterna med så allmänna fraser att man inte kan tala om verklig debatt; det är inte god ton i denna församling att kräva preciserade besked och motiveringar i dessa frågor. Hur svag ståndpunkten är klarlades i studentdiskussionen. Bäst framfördes den av hr Severin — vars beredvillighet att dryfta realiteterna är erkännansvärd —, men denne socialdemokrat erkänner öppet att han tvekar inför valet mellan isoleringens och samverkans politik. Å ena sidan talades på neutralitetssidan om att vi säkert får hjälp av västmakterna även utan löften och förberedelser, å andra sidan om att vi under inga förhållanden kan få effektiv hjälp. Det är samma blandning av oförenliga synpunkter, av optimism och défaitism, med vilken försvarsministern söker vårda sitt vanrykte. Särskilt professor Keilhau bemötte verkningsfullt dessa tankefragment. Endast om hjälpen förbereds kan den bli effektiv — jämför stödaktionen

åt Norge 1940! —, och därför är det endast i detta fall som den med säkerhet lämnas. Om västmakterna inte kan hjälpa, ja, då är det ryska herraväldet över världen oundvikligt — men vi vet i grunden alla att det är västmakternas, och främst USA:s, styrka som hindrar ryssarna att fortsätta expansionen.

De norska gästerna erinrade om att så gott som hela det norska folket — utom förrådets förberedare — delar den mening som de så skickligt och energiskt motiverade. De kunde gott ha sagt ännu mer. De norska talesmännen företräder i själva verket den samlade demokratiska opinionen i världen — utom Sverige.